

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ХАРКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ

Наукова бібліотека Харківського державного університету харчування та торгівлі (НБ ХДУХТ) – сучасний навчальний, науковий і культурний центр, один із підрозділів ВНЗ.

НБ ХДУХТ заснована в жовтні 1967 р., одночасно із заснуванням Харківського інституту громадського харчування, назва змінювалася відповідно до назви закладу. Вуз у різні роки називався так: Харківський інститут громадського харчування (1967 – 1992 рр.), Харківська державна академія технології та організації харчування (1993 – 2001 рр.), Харківський державний університет харчування та торгівлі (з 2002 р.). З 29 квітня 2010 р. книгозбірня має назву «Наукова бібліотека Харківського державного університету харчування та торгівлі».

Перший етап розвитку бібліотеки – 1967–1970-ті роки. На той час приміщення бібліотеки складалося з трьох кімнат, де містилися один абонемент і одна читальна зала. Книжковий фонд становив 40 тис. примірників, штат складався із п'яти осіб (О. М. Аненкова, В. І. Мальєва, А. П. Устименко, С. С. Твердохліб на чолі із завідувачкою Л. Д. Льовшиною).

Другий етап – фундаментальний розвиток бібліотеки – 1980-ті роки. У 1980 р. введено в експлуатацію нову будівлю інституту за адресою: вул. Клочківська, 333, де бібліотека отримала приміщення і знаходиться до сьогодні. Бібліотека зайняла три поверхи, де містяться дві читальні зали на 120 посадкових місць, три абонементи, функціональні відділи та дві читальні зали у студентських гуртожитках. На цьому етапі вдосконалювалися технологічні процеси, зростали основні показники, поліпшувалися процеси обслуговування та інформаційного забезпечення користувачів. Протягом 1984 – 1986 рр. співробітниками бібліотеки проведено значну роботу з переведення фондів і каталогів на систему ББК. Достатнє бюджетне

фінансування, планове науково обґрунтоване комплектування дозволило формувати фонд, який на початок 1990 р. зріс до 282 тис. прим.

Третій етап – 1990-ті роки. Бібліотека знаходилася у складному становищі внаслідок скорочення асигнувань на комплектування, руйнування його державної системи. Така ситуація негативно вплинула на формування фонду, масштаби діяльності, матеріальну базу.

Початок ХХІ ст. – етап створення бібліотеки новітнього типу на основі впровадження сучасних комп'ютерних технологій. Цей етап пов'язаний з інноваційними змінами технологічних процесів бібліотеки, автоматизацією.

Перші кроки до автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів НБ ХДУХТ були зроблені у 2003 р. Основним завданням стало поєднання традиційних методів роботи з освоєнням комп'ютерних технологій. У 2005 р. придбано сучасне програмне забезпечення «УФД/Бібліотека», комп'ютеризовано відділи бібліотеки, встановлено та підключено до загальної університетської мережі 10 комп'ютерів, створені автоматизовані робочі місця. Проводилася робота зі створення електронного каталогу (ЕК) та допоміжних баз даних (БД) до нього. У 2005 р. у співробітництві з Навчально-науковим центром нових інформаційних технологій університету створено веб-сторінку НБ ХДУХТ. У 2008 р. організовано відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення. Діяльність бібліотеки спрямована на допомогу навчальній, науковій і науково-дослідній роботі, на виховання студентів згідно із завданнями вищої школи.

Сьогодні структура бібліотеки складається з п'яти відділів: відділу комплектування та наукової обробки документів і організації каталогів, відділу обслуговування (3 абонементи, 4 читальні зали), інформаційно-бібліографічного відділу, відділу інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення, відділу зберігання фондів (із сектором обмінного фонду, створеним у 2013 р.).

Фонд НБ ХДУХТ (340 тис. примірників) – універсальне зібрання наукових, навчальних, художніх, довідкових та періодичних видань, документів на традиційних та електронних носіях. Щороку фонд поповнюється новими виданнями, значне місце відводиться комплектуванню документів за профілем університету, а саме: з питань обладнання переробних та харчових виробництв; технології харчування; технології хліба, кондитерських, макаронних виробів та харчоконцентратів; технології зберігання, консервування та переробки плодів та овочів; технології зберігання, консервування та переробки молока; технології зберігання, консервування та переробки м'яса; товарознавства та комерційної діяльності; товарознавства та експертизи в митній справі; експертизи товарів та послуг; обліку і аудиту; фінансів; економіки підприємства; міжнародної економіки; маркетингу; менеджменту організацій; менеджменту зовнішньоекономічної діяльності; торгівлі тощо. Особливу цінність бібліотечного фонду становлять наукові праці, підручники та посібники науковців університету (професорів І. Г. Бережного, М. І. Беляєва, О. І. Черевка, Л. М. Янчевої, В. М. Михайлова, Р. Ю. Павлюк, Н. В. Дуденко та ін.). Зберігаються кандидатські та докторські дисертації, захист яких відбувся в університеті, автореферати дисертацій за всі роки існування бібліотеки та вузу.

Довідково-пошуковий апарат складається з комплексу традиційних каталогів (службовий алфавітний каталог, читацький алфавітний каталог, читацький систематичний каталог, топографічний каталог, алфавітний каталог періодичних видань, алфавітні та систематичні каталоги абонементів та читальних залів) та ЕК і на сьогодні нараховує 105 тис. бібліографічних записів. ЕК є основним інформаційним ресурсом університету та центральною ланкою автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи «УФД/Бібліотека». Для користувачів створені та постійно редагуються власні бібліографічні БД, зокрема: «Праці науковців ХДУХТ», «Персоналії ХДУХТ», «Тезаурус ХДУХТ», «Фінансово-економічний словник»,

«Харчування – словник», «Автори художніх творів» та ін., всього 15 БД. Проводиться робота зі створення повнотекстової БД документів НБ ХДУХТ.

Щороку обслуговується 12 тис. користувачів, серед яких студенти денної та заочної форми навчання, викладачі і співробітники університету, аспіранти, здобувачі, абітурієнти, а також науковці та студенти інших закладів освіти, фахівці виробничої галузі тощо. З 2011 р. здійснюється робота зі створення БД користувачів. Діють чотири читальні зали. Книговидача становить 650 тис. примірників документів.

Бібліотека активно співпрацює з підрозділами та кафедрами університету. У 2010 р. створено електронний тематико-типологічний план комплектування (ЕТТПК) фонду, метою якого є інформаційний супровід навчального процесу.

НБ ХДУХТ є інформаційним центром університету. Здійснюється довідково-інформаційне обслуговування користувачів у режимі вибіркового розповсюдження інформації (ВРІ). Для науковців та співробітників кафедр університету складаються інформаційні списки статей за галузевою тематикою, на веб-сайті розміщується інформація про нові надходження, проводяться дні кафедр та дні інформації, щороку видаються персональні та тематичні бібліографічні покажчики наукових праць.

Одним з напрямків діяльності НБ ХДУХТ є культурно-виховна робота, що сприяє формуванню естетичних та художніх смаків студентів. Форми просвітницької роботи: книжково-ілюстративні виставки до знаменних і пам'ятних дат, бібліографічні огляди літератури. Проводяться масові заходи: літературно-музичні вечори, вечори пам'яті, тематичні години, лекції-бесіди, презентації книг тощо.

У березні 2014 р. на заміну веб-сторінки створено веб-сайт НБ ХДУХТ.

З 2015 р. у НБ ХДУХТ діє [«Інформаційно-бібліотечний портал»](#), через який надається доступ до сканованих науково-методичних та наукових видань ХДУХТ у форматі PDF.

У 2016 р. створено інституціональний [репозитарій НБ ХДУХТ](#). Відділом інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення виконується робота з програмним забезпеченням Dspace та інформування стосовно реєстрації науковців університету в наукометричних БД. До відділу надсилаються електронні версії наукових та навчальних документів науковців університету (з 2010 р.).

У 2014 р. створено блог НБ ХДУХТ на платформі WordPress; наприкінці 2015 р. НБ ХДУХТ зареєстровано у [Facebook](#).

Наукова діяльність бібліотеки здійснюється шляхом проведення науково-практичних конференцій та семінарів з подальшим виданням їх матеріалів. Видано «Каталоги та інформаційний пошук» (2009 р.), «Інтеграція бібліотек до соціально-комунікаційних процесів суспільства» (2010 р.), «Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у бібліотеках» (2012 р.), «Бібліотека інформаційного суспільства: інноваційні стратегії розвитку» (2012 р.), «Шлях бібліотеки в онлайнове інформаційне суспільство» (2014 р.), «Бібліотека і користувач у сучасному інформаційному середовищі» (2015 р.), «Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука» (2016 р.). Бібліотека є членом Асоціації сучасних інформаційно-бібліотечних технологій м. Харкова.

У 2013 р. НБ ХДУХТ стала учасником корпоративного проекту «Єдина картка читача бібліотек ВНЗ Харкова».

Станом на 01.09.2016 р. кількість працівників бібліотеки становить 23 особи. З моменту створення університету бібліотеку очолювала Людмила Дмитрівна Льовшина. Вона була засновником і незмінним керівником протягом 45 років, до 2016 р. 20 квітня 2016 р. Л. Д. Льовшина пішла з життя. Талановитий керівник, грамотний фахівець, вона виховала цілу плеяду бібліотекарів.

З 2016 р. НБ ХДУХТ очолює Лариса Григорівна Бакуменко, кандидат наук із соціальних комунікацій. Вагомий внесок у розвиток бібліотеки

зробили спеціалісти – Л. В. Ковалевська, А. В. Ларіна, І. Д. Проценко, О. О. Безпала, Л. І. Белінська, І. С. Кісельова, С. П. Дмитренко, І. Ю. Губренко, О. А. Сабельнікова, З. П. Тютенко, В. П. Гужва, А. М. Безкоровайна, І. П. Кушнір, К. П. Швецова, Л. М. Дєєва, О. Ю. Рязанцева, Н. М. Буряк, Г. О. Волкова, І. Є. Гапон, Л. Г. Геворкян, М. І. Панаріна, І. О. Воронцова. Серед них ветерани, які багато років працювали, а зараз перебувають на заслуженому відпочинку. Це О. М. Аненкова, А. П. Устиненко, Л. Г. Жеребкіна, Т. П. Антонова, Т. Г. Константинова, І. А. Колюбакіна, І. К. Сюлева, З. А. Шкрябач, М. О. Мальцева, Т. О. Оболенцева.

Адреса бібліотеки: 61051, м. Харків, вул. Клочківська, 333,
тел. (057) 349-45-35 (37)

e-mail: biblio-hduht@ukr.net

Адреса веб-сторінки: <http://www.hduht.edu.ua/index.php/uk/news-bibl>

Джерела

1. Бакуменко Л. Г. Наукова бібліотека Харківського державного університету харчування та торгівлі в інформаційному вимірі часу // Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у бібліотеках. Харків, 2012. С. 3–9.
2. Бібліотека // Харківський державний університет харчування та торгівлі – 40 років. Харків, 2007. С. 87–89.
3. Льовшина Л., Бакуменко Л. Науковій бібліотеці Харківського державного університету харчування та торгівлі – 45 років // Бібл. форум України. 2012. № 4. С. 42–45.
4. Попова Л. Г. Искать новое, сохраняя традиции. Библиотека Харьковской государственной академии технологи и организации питания // Очерки истории вузовских библиотек г. Харькова. Харьков, 2001. С. 464–478.

Бакуменко Лариса Григорівна

Статтю створено 26.09.2016